

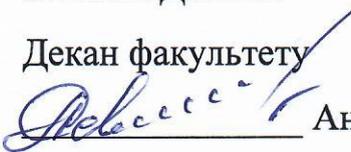
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини

Кафедра суспільних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

 Анатолій РЕВУНЕЦЬ

«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 21 «Ветеринарія»

Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина»

Освітня програма: «Ветеринарна медицина»

Розробник: Шевчук С. В., канд. філос. н., доцент
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільних наук

Протокол № 2 від «28» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ _____ (Володимир МУЛЯР)

Погоджено із гарантом освітньо-наукової програми «Ветеринарна медицина»

_____ _____ (Тетяна КОТ)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету ветеринарної медицини

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

Голова НМК _____ _____ (Жанна РИБАЧУК)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 4 годин – 120 змістовних модулів – 2	Галузь знань <u>21 «Ветеринарія»</u>	Обов'язкова
		Рік підготовки:
	Спеціальність <u>211 «Ветеринарна медицина»</u>	1-й
		Семестр
		1-й
		Лекції
		16 год.
	Ступінь вищої освіти: <u>доктор філософії</u>	Практичні
		24 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Форма підсумкового контролю:
		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» є формування у здобувачів вищої освіти комплексу загальних і професійних компетентностей, зокрема здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; уміння діяти в нестандартних ситуаціях і нести соціальну та моральну відповідальність за прийняті рішення; здатності до саморозвитку та реалізації власного творчого потенціалу; уміння здійснювати управління колективом у сфері професійної діяльності з урахуванням соціальних, етичних, конфесійних і культурних відмінностей.

Основними завданнями вивчення дисципліни є надання аспірантам теоретико-методологічних засад філософії науки як навчальної дисципліни; формування розуміння специфіки філософського осмислення дійсності; розвиток світоглядно-методологічної культури; стимулювання самостійних рефлексивних роздумів над актуальними філософськими та науковими проблемами, що сприятиме активізації інноваційних процесів у суспільстві та професійній діяльності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК): **ЗК 03**. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

б) спеціальних (СК): **СК 01**. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері ветеринарної медицини, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень з дотриманням вимог професійної етики. **СК 04**. Здатність вести наукові дискусії на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

Програмні результати навчання (ПРН): **ПРН 01**. Мати передові концептуальні та методологічні знання з ветеринарної медицини і суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку та отримання нових знань і здійснення інновацій. **ПРН 07**. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику і розв'язувати значущі наукові

та практичні проблеми ветеринарної медицини з дотриманням норм біоетики, біобезпеки та професійної етики, врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів. **ПРН 08.** Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері ветеринарії та у викладацькій практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» здобувач вищої освіти повинен **знати**: багатоаспектний характер феномена науки; її соціальну сутність і функції; основні етапи та закономірності розвитку науки; складові логічної структури наукового знання; стилі наукового мислення; типологію наукових методів. Повинен **вміти**: розрізняти моделі розвитку науки у сучасній зарубіжній філософії; розрізняти принципи, закони, категорії, ідеї, теорії як елементи науки; розрізняти логіку формальну, математичну та діалектичну; співвідносити поняття методу, методології та методики; здійснювати наукову критику з точки зору етики вченого.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Філософія і наука. Історія розвитку науки.

Тема 1. Філософія і наука. Філософія науки: предмет і функції. Специфіка та особливість філософського знання. Філософія як наука. Філософія і наука. Функції філософії в науковому пізнанні. Філософія науки як галузь знань. Виникнення, предмет і функції філософії науки.

Тема 2. Провідні концепції філософії науки в їх історичному розвитку. Виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX ст. Позитивізм (О.Конт, Дж. Ст. Мілль, Г.Спенсер. «Другий» позитивізм (Е.Мах, Р.Авенаріус): основні ідеї та причини популярності. Неопозитивізм (Л.Вітгенштейн, Б.Рассел, «Віденський гурток» та ін.). Історизація філософії науки в межах постпозитивізму (К.Поппер, І.Лакатос, Т.Кун, П.Фейєрабенд).

Тема 3. Виникнення та історичний розвиток науки. Поняття науки. Проблема «дати» та місця народження науки. Русійні сили розвитку науки: екстерналізм та інтерналізм. Періодизація розвитку науки (класична, некласична та постнекласична наука). Переднаукові погляди в давньосхідній культурі. Античний етап розвитку науки. Особливості розвитку середньовічної науки. Формування класичної науки у новоєвропейській культурі. Суть наукової революції на межі XIX – XX століть та формування некласичної науки. Постнекласична парадигма науки. Синергетика.

Змістовний модуль 2. Наукове пізнання та закономірності розвитку науки.

Тема 4. Особливості наукового пізнання та закономірності розвитку науки. Специфіка наукового пізнання. Наукові революції, їх структура та різновиди. Загальні закономірності розвитку науки. Роль наукової спільноти та наукових інститутів у формуванні й зміні наукових парадигм. Вплив інноваційних технологій і цифровізації на сучасні процеси наукового пізнання та розвиток науки.

Тема 5. Методологічні засади наукового пізнання. Проблема методу в науці. Його структура обґрунтування та критерії науковості. Класифікація методів і форм сучасного наукового пізнання. Співвідношення методології, методики та наукової технології в сучасних дослідженнях. Методологічні помилки у наукових дослідженнях та шляхи їх попередження.

Тема 6. Структура і динаміка наукового знання. Класифікація наук. Складові елементи логічної структури наукового пізнання. Форми наукового пошуку та розвитку знання. Взаємодія фундаментального та прикладного знання у розвитку сучасної науки. Акумуляція, трансформація та інтеграція наукового знання як чинники його динаміки.

Тема 7. Етика науки. Етика як наука про мораль. Етичний зміст наукового знання. Моральна відповідальність вченого (проблеми «зовнішньої» етики»). Етика науки як регулятор суспільної довіри. Моральна відповідальність ученого у контексті глобальних викликів. Інновації у ветеринарії та їхній етичний вимір.

Тема 8. Наука – основа інноваційного розвитку сучасного суспільства. Особливості сучасного етапу інтеграції науки і виробництва. Роль науки у подоланні глобальних криз. Інноваційний потенціал науки. Інтеграція науки і виробництва. Наука і глобальні кризи. Соціальна відповідальність науки.

4. Структура навчальної дисципліни

Структура курсу	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
лекції		практ.	сам.р.	
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Філософія і наука. Історія розвитку науки				
Тема 1. Філософія і наука. Філософія науки: предмет і функції. Специфіка та особливості філософського знання. Філософія як наука. Філософія і наука. Функції філософії в науковому пізнанні. Філософія науки як галузь знань. Виникнення, предмет і функції філософії науки.	16	2	4	10
Тема 2. Провідні концепції філософії науки в їх історичному розвитку. Виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX ст. Позитивізм (О.Конт, Дж. Ст. Мілль, Г.Спенсер. «Другий» позитивізм (Е.Мах, Р.Авенаріус): основні ідеї та причини популярності. Неопозитивізм (Л.Вітгенштейн, Б.Рассел, «Віденський гурток» та ін.). Історизація філософії науки в межах постпозитивізму (К.Поппер, І.Лакатос, Т.Кун, П.Фейєрабенд).	14	2	2	10
Тема 3. Виникнення та історичний розвиток науки. Поняття науки. Проблема «дати» та місця народження науки. Рушійні сили розвитку науки: екстерналізм та інтерналізм. Періодизація розвитку науки (класична, некласична та постнекласична наука). Переднаукові погляди в давньосхідній культурі. Античний етап розвитку науки. Особливості розвитку середньовічної науки. Формування класичної науки у новоевропейській культурі. Суть наукової революції на межі XIX – XX століть та формування некласичної науки. Постнекласична парадигма науки. Синергетика.	14	2	2	10
Разом за змістовним модулем 2	44	6	8	30
Змістовний модуль 2. Наукове пізнання та закономірності розвитку науки				
Тема 4. Особливості наукового пізнання та закономірності розвитку науки. Специфіка наукового пізнання. Наукові революції, їх структура та різновиди. Загальні закономірності розвитку науки. Роль наукової спільноти та наукових інститутів у формуванні й зміні наукових парадигм. Вплив інноваційних технологій і цифровізації на сучасні процеси наукового пізнання та розвиток науки.	16	2	4	10
Тема 5. Методологічні засади наукового пізнання. Проблема методу в науці. Його структура обґрунтування та критерії науковості. Класифікація методів і форм сучасного наукового пізнання. Співвідношення методології, методики та наукової технології в сучасних дослідженнях. Методологічні помилки у наукових дослідженнях та шляхи їх попередження.	14	2	2	10

Тема 6. Структура і динаміка наукового знання. Класифікація наук. Складові елементи логічної структури наукового пізнання. Форми наукового пошуку та розвитку знання. Взаємодія фундаментального та прикладного знання у розвитку сучасної науки. Акумуляція, трансформація та інтеграція наукового знання як чинники його динаміки.	14	2	2	10
Тема 7. Етика науки. Етика як наука про мораль. Етичний зміст наукового знання. Моральна відповідальність вченого (проблеми «зовнішньої» етики). Етика науки як регулятор суспільної довіри. Моральна відповідальність ученого у контексті глобальних викликів. Інновації у ветеринарії та їхній етичний вимір.	16	2	4	10
Тема 8. Наука – основа інноваційного розвитку сучасного суспільства. Особливості сучасного етапу інтеграції науки і виробництва. Роль науки у подоланні глобальних криз. Інноваційний потенціал науки. Інтеграція науки і виробництва. Наука і глобальні кризи. Соціальна відповідальність науки.	16	2	4	10
Разом за змістовним модулем 2	76	10	16	50
Усього годин	120	16	24	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми та план заняття	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Філософія і наука. Історія розвитку науки		
1	Філософія і наука. Філософія як методологічна основа науки. Наука і світогляд. Філософія науки і інновації. Епістемологія та наукове знання. Етика науки як філософський вимір.	2
2	Філософія науки: предмет і функції. Предмет філософії науки. Основні функції філософії науки. Взаємозв'язок філософії науки і методології. Роль філософії науки у формуванні світогляду. Практичне значення філософії науки.	2
3	Провідні концепції філософії науки в їх історичному розвитку. Класичний позитивізм і його вплив. Неопозитивізм та логічний емпіризм. Фальсифікаціонізм К. Поппера. Концепція наукових парадигм Т. Куна. Постпозитивізм і сучасні інтерпретації науки.	2
4	Виникнення та історичний розвиток науки. Походження науки у давніх цивілізаціях. Наука в античності та середньовіччі. Формування нової науки в епоху Відродження. Розвиток науки у Новий час. Сучасний етап історії науки.	2
Змістовний модуль 2. Наукове пізнання та закономірності розвитку науки		
5	Особливості наукового пізнання. Структура наукового пізнання. Методи наукового дослідження. Роль експерименту у формуванні знання. Співвідношення теорії та практики. Критерії істинності наукового знання.	2
6	Закономірності розвитку науки. Історичні етапи розвитку науки. Взаємозв'язок науки і суспільства. Вплив інновацій на науковий прогрес. Діалектика традицій і новаторства. Прогностична функція науки.	2
7	Методологічні засади наукового пізнання. Поняття методології науки. Рівні методологічного аналізу. Загальнонаукові та спеціальні методи	2

	дослідження. Роль методології у формуванні наукових теорій. Методологічні проблеми сучасної науки.	
8	Структура і динаміка наукового знання. Елементи структури наукового знання. Взаємозв'язок емпіричного і теоретичного рівнів. Розвиток наукових теорій. Зміна парадигм у науці. Динаміка наукових концепцій і моделей.	2
9	Етика науки як система принципів і моральної відповідальності: внутрішні та зовнішні виміри, зміст наукового знання, суспільна довіра та роль етики як науки про мораль. Етичні принципи наукової діяльності. Моральна відповідальність ученого. Проблеми «зовнішньої» та «внутрішньої» етики науки. Етичний зміст наукового знання. Етика як наука про мораль. Етика науки і суспільна довіра.	2
10	Етика науки в контексті інноваційного розвитку ветеринарії: експерименти на тваринах, конфлікт інтересів та роль етики у подоланні глобальних викликів. Етичні аспекти інновацій у ветеринарії. Етика експериментів на тваринах. Конфлікт інтересів у наукових дослідженнях. Роль етики у подоланні глобальних викликів науки.	2
11	Наука як рушій інноваційного розвитку сучасного суспільства: потенціал, інтеграція з виробництвом, економіка знань, соціальний прогрес та ветеринарна медицина. Інноваційний потенціал сучасної науки. Взаємозв'язок науки і виробництва. Роль науки у формуванні економіки знань. Наука як фактор соціального прогресу. Вплив науки на розвиток ветеринарної медицини.	2
12	Наука як інтегративна сила інноваційного розвитку сучасного суспільства: освіта, глобальні виклики, етичні виміри, міжнародна співпраця та прогностичні функції. Інтеграція науки і освіти. Наука та подолання глобальних криз. Етичні аспекти інноваційного розвитку. Міжнародна співпраця у сфері науки й технологій. Прогностична функція науки у сучасному суспільстві.	2
Всього		24

6. Самостійна робота

Назва теми та види завдань	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Філософія і наука. Історія розвитку науки	
Тема 1. Філософія і наука. Філософія науки: предмет і функції. 1. Чи є філософія наукою? Відповідь аргументуйте. 2. Взаємозв'язок філософії та спеціальних наук. 3. Чи повинна філософія бути наукою? 4. Що стало причиною виникнення філософії науки? 5. Яке значення має філософія науки для розвитку ветеринарної науки та інновацій у галузі охорони здоров'я тварин? 6. Власна тема. Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.	10
Тема 2. Провідні концепції філософії науки в їх історичному розвитку. 1. Яке знання, на думку позитивістів, має статус наукового? 2. Розкрийте зміст терміну «позитивізм». 3. Яку проблему намагався подолати емпіріокритицизм? 4. Що означає принцип верифікації? 5. Суть фальсифікаціонізму К.Поппера. 7. Власна тема. Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.	10

<p>Тема 3. Виникнення та історичний розвиток науки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які погляди на проблему виникнення науки ви знаєте? 2. З'ясуйте особливості науки, порівнюючи її з мистецтвом, мораллю, релігією. 3. Назвіть відмінності наукового знання від поза наукового. Що таке «квазінаука»? 4. Передумови та особливості неklasичного природознавства. 5. Яке місце займає ветеринарна наука в історичному розвитку природничих наук та медицини? 6. Власна тема. <p>Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.</p>	10
Змістовний модуль 2. Наукове пізнання та закономірності розвитку науки	
<p>Тема 4. Особливості наукового пізнання та закономірності розвитку науки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінність між практичним, ціннісним, оберігаючим та пізнавальним відношенням людини до світу. 2. Яке пізнання прийнято називати «живим спогляданням»? 3. Охарактеризуйте основні логічні форми мислення. 4. Які глобальні наукові революції ви знаєте? 5. Перерахуйте основні закономірності розвитку науки. 6. Власна тема. <p>Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.</p>	10
<p>Тема 5. Методологічні засади наукового пізнання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідносяться поняття «метод» і «методологія»? 2. Назвіть методи емпіричного дослідження. 3. Експеримент: його особливості та структура. 4. Загальнологічні прийоми дослідження. 5. Які методологічні особливості має сучасне ветеринарне дослідження? 6. Власна тема. <p>Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.</p>	10
<p>Тема 6. Структура і динаміка наукового знання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як поділяються науки залежно від їх відношення до практики? 2. Що означає термін «фундаментальна наука»? 3. Порівняйте класичну і неklasичну картини світу. 4. Що розуміють під поняттям «філософські основи науки»? 5. Яке місце займає ветеринарна наука у структурі сучасного наукового знання? 6. Власна тема. <p>Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.</p>	10
<p>Тема 7. Етика науки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому полягає особливість світу, що вивчається етикою? 2. Що розуміють під поняттям «внутрішня етика» науки? 3. У чому полягає соціальна відповідальність вченого? 4. Яким чином етичні принципи впливають на розвиток інновацій у науці? 5. Які етичні виклики постають у ветеринарних дослідженнях на тваринах? 6. Власна тема. <p>Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.</p>	10
<p>Тема 8. Наука – основа інноваційного розвитку сучасного суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що означає поняття «інтеграція»? 2. Як розуміти вираз «перетворення науки у виробничу силу»? 3. Наука і влада (політика, держава). 4. Яка роль науки у подоланні глобальних криз? 5. Як інновації у ветеринарії впливають на розвиток тваринництва? 6. Власна тема. <p>Вид роботи – есе / доповідь / усне обговорення.</p>	10
Всього	80

7. Методи навчання

1. Словесний (лекція, бесіда, дискусія, діалог, пояснення).
2. Пояснювально-ілюстративний (мультимедійні презентації для аналізу філософських, методологічних та інноваційних концепцій науки).
3. Практичний (аналітичні та проблемно-орієнтовані завдання під керівництвом викладача).
4. Активний та інтерактивний (підготовка та обговорення есе, доповідей, участь у дискусіях і дебатах).
5. Дослідницький (критичний аналіз наукових текстів, методологічних підходів і парадигм сучасної науки).
6. Інноваційний цифрово-орієнтований (цифрові платформи, онлайн-тестування, електронні ресурси).

8. Форми контролю і методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань і сформованості методологічних та аналітичних умінь здобувачів вищої освіти та реалізується у формах: усного та письмового опитування; оцінювання виконання практичних завдань і самостійної роботи.

Періодичний контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт, що охоплюють сукупність тематично завершених розділів навчальної дисципліни та спрямовані на перевірку системності знань і здатності до їх методологічного узагальнення.

Після завершення вивчення навчальної дисципліни застосовується **підсумковий контроль** у формі екзамену, який проводиться для всіх здобувачів вищої освіти незалежно від кількості балів, набраних за результатами поточного та періодичного контролю протягом семестру. До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі обов'язкові види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (максимум 60 балів), під час якого оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-бальною системою та переведенням у бальну шляхом множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу – 12, та результатів підсумкового контролю (екзамен – це максимум 40 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання **практичних завдань** здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних та практичних проблем курсу, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та їх зв'язок з практикою життя, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє базові знання окремих положень, не завжди пов'язуючи їх з практикою життя. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання

навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань, не розуміє їх зв'язок з практикою життя.

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичного завдання.

Модульна контрольна робота передбачає виконання 20 тестових завдань за кожний модуль письмово або в системі Moodle. За кожну правильну відповідь нараховується 0,25 бала. Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань становить 5 балів.

Самостійна робота (есе / доповідь / усне обговорення) за темою на власний вибір оцінюється за такими характеристиками: упорядкованість – наявність логіки та послідовності викладу матеріалу (**1 бал**); самостійність – виконання завдання без сторонньої допомоги, аргументоване висвітлення власної позиції (**1 бал**); креативність – оригінальність, новизна, нестандартність мислення (**1 бал**); технічне оформлення – відповідність вимогам до формату, шрифту, інтервалу, параметрів сторінки чи презентації (**1 бал**); пошук дослідника – використання наукових публікацій за темою та інтеграція їх у роботу (**1 бал**). За наявності вищезазначених характеристик здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметної комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Підсумковий контроль (екзамен). Екзаменаційні білети з навчальної дисципліни містять два теоретичні питання. Критерії оцінювання відповіді на одне теоретичне питання (0–20 балів):

17–20 балів – повне, логічно структуроване та системне розкриття питання; глибоке розуміння філософських концепцій науки та інновацій; коректне використання науково-філософської термінології; уміння аналізувати, порівнювати підходи, робити аргументовані висновки; наведення прикладів із сучасної науки, інноваційної діяльності або міждисциплінарних досліджень.

13–16 балів – загалом повне розкриття питання з незначними неточностями; правильне розуміння основних понять і теорій; достатній рівень аргументації та логічності викладу; приклади наведені, але не завжди повністю обґрунтовані.

9–12 балів – часткове розкриття питання; поверхнєве знання теоретичного матеріалу; обмежене використання термінології; відсутність або слабка аргументація власних висновків.

5–8 балів – фрагментарна відповідь; суттєві помилки в трактуванні основних понять; відсутня логічна структура викладу; слабокє розуміння філософських засад науки та інновацій.

0–4 бали – відповідь не відповідає змісту питання або відсутня; незнання базових понять і категорій дисципліни.

9. Питання для підсумкового контролю

1. Філософія і наука.
2. Поняття «філософія науки». Предмет та зміст філософії науки.
3. Розвиток науки у Стародавній Греції, феодальному суспільстві, в епоху Відродження.
4. Наукова революція XVII ст. Розвиток науки Нового часу.
5. Ставлення до науки у некласичній філософії.
6. Розвиток науки в XX ст.
7. Поняття про науку і наукову діяльність.

8. Наука як соціальний феномен.
9. Ціннісний характер науки як соціальної системи.
10. Диференціація та інтеграція наук.
11. Основні елементи логічної структури науки та їх аналіз.
12. Наука як форма суспільної свідомості.
13. Наука і матеріальне виробництво.
14. Людиновимірний характер наукових досліджень.
15. Філософська концепція творчості. Рівні та форми наукової творчості.
16. Інтуїція і творчість.
17. Поняття методології науки. Методологія і метод.
18. Структура наукового дослідження.
19. Загальні методи, принципи наукового дослідження.
20. Концепції істини та наукового пізнання.
21. Професійна етика. Проблеми етики наукового пізнання.
22. Мистецтво і наука: їх взаємодія і вплив.
23. НТР і НТП: сутність, наслідки, значення.
24. Гуманітарні науки, їх генезис.
25. Проблеми диференціації наук та виникнення пограничних наук.
26. Гуманітарна освіта та її роль у розвитку суспільства.
27. Генезис природничих, математичних, технічних наук та їх вплив на суспільство.
28. Прикладні та фундаментальні науки.
29. Комп'ютерна техніка: сучасне і майбутнє.
30. Математизація та комп'ютеризація наукових досліджень та сфер суспільного життя.
31. Державна наукова політика.
32. Яке значення мають філософські принципи для розвитку ветеринарної науки?
33. Як філософія науки допомагає осмислити інновації у ветеринарії?
34. У чому полягає етичний вимір ветеринарних досліджень?
35. Як концепція «Єдине здоров'я» відображає філософський зв'язок між людиною, тваринами та довкіллям?
36. Які філософські проблеми виникають у контексті експериментів на тваринах?
37. Як філософія сприяє формуванню соціальної відповідальності ветеринарного науковця?
38. У чому полягає роль філософії у подоланні глобальних викликів, пов'язаних із ветеринарією (зоонози, біобезпека, продовольча криза)?
39. Як філософські концепції істини застосовуються у ветеринарних дослідженнях та діагностиці?
40. У чому полягає значення філософії науки для розвитку доказової ветеринарної медицини?
41. Як етичні принципи впливають на використання інноваційних технологій у ветеринарії?
42. Які філософські проблеми виникають у контексті зоонозів та глобальної біобезпеки?
43. Як філософія допомагає осмислити взаємозв'язок між добробутом тварин і науковими дослідженнями?
44. У чому полягає роль філософії науки у формуванні міждисциплінарних досліджень у ветеринарії (екологія, економіка, медицина)?
45. Як філософія науки впливає на формування етичних стандартів у ветеринарній практиці?
46. У чому полягає значення філософських підходів для розвитку біотехнологій у ветеринарії?
47. Як філософія допомагає осмислити проблему антибіотикорезистентності у ветеринарній медицині?
48. Яка роль філософії науки у формуванні концепції сталого розвитку тваринництва?
49. Як філософські принципи сприяють інтеграції ветеринарної науки у глобальну систему охорони здоров'я?
50. У чому полягає значення філософії науки для підготовки аспірантів-ветеринарів як дослідників та інноваторів?

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль								Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5			
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5					5	40	100

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

11. Рекомендована література

Основна

1. Гула Р.В., Передерій І.Г., Вітринська О.В., Гаращенко Л.Б. Історія науки й техніки : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2020. 240 с.
2. Добронравова І. Практична філософія науки : збірка наук. праць. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.
3. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей : у 5 т. / під кер. Б. Кассен ; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», Центр європ. гуманіт. дослідж. Київ : Дух і Літера, 2009. Т. 1. 576 с.
4. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
5. Методологія наукових досліджень та педагогічної діяльності : навчальний посібник. Донецьк : Донбаська державна машинобудівна академія, 2021. 256 с.
6. Ратніков В.С. Основи філософії науки і філософії техніки: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с.
7. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с
8. Шевчук С.Ф. Філософія науки: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖНАЕУ, 2020. 96 с.
9. Dicken P. Getting Science Wrong: Why the Philosophy of Science Matters. London : Bloomsbury, 2019. 202 p.
10. Rosenberg A., McIntyre L. The Philosophy of Science: A Contemporary Introduction. The 4th ed. London: Routledge, 2019. 294 p.
11. Shevtsov S. Ethical nodes in the philosophy of science. *Philosophy International Journal*. 2022. 5(2). 1–7. <https://doi.org/10.23880/phij-16000236>.

Додаткова

1. Лук'янець В.С., Кравченко О.В., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. Київ : Центр практичної філософії, 2014. 304 с.
2. Саган К. Світ, повний демонів. Наука як свічка у п'їтми. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 384 с.
3. Світоглядні імплікації науки. Київ : Парапан, 2014. 256 с.
4. Фейерабенд П. Вибрані праці з методології науки. Київ : Парапан, 2021. 542 с.
5. Шевчук С.Ф. Віра і знання: до питання релігійності вчених. *Вісник Львівського університету ім.І.Франка. Філософсько-політологічні студії*. 2019. 23. С. 107–112.
6. Шевчук С.Ф. Аристотель – засновник науки (соціокультурні та епістемологічні детермінанти наукової програми мислителя). *Вісник Львівського університету ім. І.Франка. Філософсько-політологічні студії*. 2018. 20. С. 115–120.
7. Шевчук С. Ф. Наукове і позанаукове знання: становлення проблеми // Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. Київ : Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 130(3). С. 247–252.
8. Шевчук С.Ф. Плюралізм у філософії та науці. *Науковий журнал «Молодий вчений»* 2017. 4(44). С. 119–124.
9. Шевчук С.Ф. Наукове і позанаукове знання: альтернатива чи діалог? *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. Серія «Філософські науки»*. 2017. 1(83). С.115–119.
10. Шевчук С.Ф. Дилетантизм і «спеціалізм» у філософській концепції науки О.І. Герцена. *Вісник Львівського університету ім. І.Франка.* - «Філософсько-політологічні студії», Випуск 27, «Видавництво Львівського університету ім. І. Франка». Львів, 2019. С.48–54. <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2019.27.6>
11. Шевчук С.Ф. Феофраст як засновник ботанічної науки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія*. 2020. 19. С. 74–79.
12. Шевчук С. Ф. Раціональне та інтуїтивне у поглядах на наукову творчість А. Ейнштейна // Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 лютого 2022 р.). Львів : ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2022. С. 16–20.
13. Шевчук С.Ф. До питання критеріїв науковості знання. *Вісник Львівського університету: Філософсько-політологічні студії*. 2024. 52. С. 286–292. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.36>
14. Шевчук С.Ф. Філософія Аристотеля: між схоластиком та наукою. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2021. 1(47). С.17–24.

12. Електронні інформаційні ресурси

1. Навчальне середовище Moodle (<http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=2254>).
2. Бібліотечно-інформаційний ресурс (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, матеріали конференцій, патенти, статистичні матеріали, наукові звіти):
  - Інституційний репозитарій Поліського національного університету (<http://ir.polissiauniver.edu.ua/?locale=ua>);
  - Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, 4, (0414) 37-34-65);
  - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, м. Київ, просп. Голосіївський, 3, +380 (44) 524-81-36).
3. Сайт кафедри суспільних наук Поліського національного університету. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://polissiauniver.edu.ua/%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA/>

4. Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.filosof.com.ua/>
5. Часопис «Філософська думка». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://filosof.com.ua/filosofska_dumka
6. Журнал «Філософські обрії» (Полтавський національний педагогічний університет) . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://philosobr.pnpu.edu.ua/about>
7. Stanford Encyclopedia of Philosophy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://plato.stanford.edu>
8. PhilPapers: Online Research in Philosophy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://philpapers.org>
9. Wireless Philosophy (Wi-Phi). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.wi-phi.com>
10. 1000-Word Philosophy: An Introductory Anthology. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://1000wordphilosophy.com>
11. Oxford University. Bodleian Libraries. Free Online Philosophy Resources. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://libguides.bodleian.ox.ac.uk/philosophy/freeonlineresources>
12. Daily Nous: Philosophy News and Analysis. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dailynous.com>
13. Weltman D. Resources for Reading and Writing Philosophy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.danielweltman.com/resources.html>